
Rasismikokemusten tutkiminen sosiaali- ja terveystalvuuissa

Rasistinen syrjintä on Suomessa laaja yhteiskunnallinen ilmiö, joka vaikuttaa rodullistettujen ihmisten elämään ja hyvinvointiin kaikilla yhteiskunnan tasoilla ja aloilla. Euroopan perusoikeusvirasto julkaisi vuonna 2018 Being Black in the EU -selvityksen, jossa tutkittiin EU:n jäsenmaissa asuvien afrikkalais-taustaisten henkilöiden kokemaa rasistista häirintää ja syrjintää. Suomen tulokset ovat vakavat. Selvityksen mukaan peräti 63 prosenttia vastaajista ilmoitti kokeneensa rasistista häirintää viimeisen viiden vuoden aikana. Tämä on yli kaksinkertainen määrä verrattuna maiden keskiarvoon.

Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastainen komissio suositteli vuonna 2019 Suomelle, että viranomaiset ryhtyisivät tehokkaisiin toimenpiteisiin puuttuakseen afrikkalaistaustaisten henkilöiden kokemaan rasismiin ja syrjintään.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu julkaisi kesäkuun alussa selvityksen afrikkalaistaustaisten henkilöiden kokemasta syrjinnästä Suomessa. Valtaosa vastaajista kohtaa syrjintää kuukausittain, viikoittain tai jopa päivittäin. Rasistista syrjintää ja häirintää kohdataan selvityksen mukaan erityisesti julkisissa kaupunkitiloissa, työelämässä tai sinne hakeutuessa sekä koulutuksessa. Sitä tapahtuu myös julkisissa palveluuissa, kuten sosiaali- ja terveystalvuuissa.

Sosiaali- ja terveystalvuuissa ollaan usein erityisen haavoittuvassa tilanteessa. Rasismikokemuksista sote-palveluuissa olisi tärkeää saada lisää tietoa sekä työntekijöiden, että potilaiden/asiakkaiden näkökulmasta. Yhdenvertaisuusvaltuutetun selvitys antaa ymmärtää, että kokemukset rasistisesta häirinnästä ja syrjinnästä jäävät usein aliraportoituja. Olemassa olevien yhdenvertaisuussuunnitelmien ja työolobarometriensä lisäksi tarvitaan selvitystä, joka pureutuu nimenomaan rasismien kokemuksiin. Kokemusten tutkimisen avulla tulee kehittää työkaluja syrjinnän tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi. Tarvitaan johdonmukaiset käytännöt sekä rasismien torjumiseen että syrjintätapausten raportointiin.

Selvitystyön tulee suunnitella ja toteuttaa sosiaali- ja terveystoimialan ulkopuolinen aiheeseen pätevä toimija. Selvityksen teettämiseen tulisi kytkeä mukaan kaupungin yhdenvertaisuustoimikunta. Kyselyssä on selkeästi tuotava esiin mitä rasismi on esimerkkeineen. Rodullistettuja henkilöitä on osallistettava alusta lähtien ja läpi prosessin: selvityksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että kaupunki toteuttaa selvityksen sekä työntekijöiden että käyttäjien rasismikokemuksista sosiaali- ja terveystalvuuissa, ja toimeenpanee johdonmukaiset käytännöt rasismien torjumiseen ja syrjintätapausten raportointiin.

Aloitteen laativat Helsingin kaupunginvaltuustossa 17.6.2020

Mia Haglund (vas.)

Alviina Alametsä (vihr.)

Helsingissä 17.06.2020

Haglund Mia

Jäsen

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä

(1 + 20 allekirjoitusta)

Kivelä Mai

Arhinmäki Paavo

Stranius Leo

Diarra Fatim

Hernberg Kaisa

Nuorteva Johanna

Apter Ted

Biaudet Eva

Yanar Ozan

Sydänmaa Johanna

Honkasalo Veronika

Said Ahmed Suldaan

Malin Petra

Alametsä Alviina

Juva Kati

Aro Katju

Korkkula Vesa

Kari Emma

Vuorjoki Anna

Holopainen Mari